

PRECHOD DO DOSPELOSTI V ČESKEJ SPOLOČNOSTI OPTIKOU A PEROM ŠTYROCH AUTORIEK / MICHAELA POTANČOKOVÁ

CHALOUPKOVÁ, J. (ED.), HAMPLOVÁ, D., MITCHELL, E., VÍTEČKOVÁ, M. 2011.

PROMĚNY RODINNÝCH A PROFESNÍCH STARTŮ.

PRAHA: SOCIOLOGICKÝ ÚSTAV AV ČR.

Publikácia *Proměny rodinných a profesních startů* editovaná Janou Chaloupkovou zaostřila na premeny vstupu do dospelosti v českej spoločnosti v priebehu posledného dvadsaťročia. Dá sa povedať, že táto publikácia nadväzuje na o niečo rozsiahlejšiu knihu *Životní cyklus – sociologické a demografické perspektivy*, vydanú tiež Sociologickým ústavom v roku 2006. Spoločným menovateľom oboch publikácií je nielen zvolený spôsob prezentácie štúdií – editovaný zborník príspevkov zameraných na dlhšie témy, ktoré spája koncept životnej dráhy, resp. životných štartov – ale aj Dana Hamplová, ktorá je autorkou príspevkov v oboch publikáciách a ktorej prínos pre štúdium životného cyklu v kontexte českej spoločnosti je neodškriepiteľný. Na rozdiel od predchádzajúcej publikácie, ktorá bola poňatá tematicky širšie a ktorej príspevky pokračovali hranice Českej republiky vďaka spolupráci so slovenskými sociológmi, sa autorky *Proměn rodinných a profesních startů* obmedzili na kontext Českej republiky.

Podobne ako *Životný cyklus*, aj štúdie rodinných a profesných štartov stoja na pomedzí sociologickej a demografickej perspektívy, keďže analyzované témy sú spoločné obom vedným disciplinám. Publikácia je rozdelená do piatich kapitol tvorených samostatnými štúdiami zameranými na 1) rozmanitosť modelov vstupu do dospelosti v európskych krajinách, 2) ne/stabilitu pracovných dráh mužov, 3) podporu zamestnanosti žien s maloletými deťmi, 4) variabilitu počiatku životných dráh jednotlivých generácií mužov a žien, 5) rodičovstvo v nemanželskom partnerskom zväzku. Je teda zrejmé, že cieľom autoriek bolo

analyzovať najmä reprodukčné a profesné dráhy a ich vzájomné interakcie. Naopak, na okraji pozornosti stojí problematika odchodu z rodičovského hniezda a bývania mladých ľudí vo veku ranej dospelosti. Je pritom zrejmé, že nadobudnutie rezidenčnej autonómie ako aj forma bývania (samostatné bývanie, zdieľanie bývania s rovesníkmi, tzv. community living) sú vo vzťahu s ekonomickou autonómiou a partnerskou situáciou mladých ľudí a zrejmé sú aj dosahy na reprodukčnú a rodinnú dráhu. Vzhľadom k tomu, že cieľom autorského kolektívu bolo zamerať sa na obdobie mladej dospelosti, by bolo prínosné, keby bola jedna z kapitol venovaná aj problematike partnerských štartov, ktorej nie je venovaný samostatný priestor. Obmedzenie sa na užší okruh tém však nie je na škodu a ani absencia niektorých iných tém, ktoré by sme mohli očakávať vzhľadom na zameranie na rodinné štarty, neuberá publikácii na kvalite.

Výborne sú spracované kapitoly editorky Jany Chaloupkovej, ktoré mapujú rozmanitosť životných dráh mladých ľudí v českom i európskom kontexte a definujú jednotný teoretický rámec publikácie. V centre pozornosti je polemika ohľadne definície novej fázy životnej dráhy, tzv. post-adolescencie či vynárajúcej sa dospelosti a premena sociálnych noriem spojených s vstupom do dospelosti. Na základe prijatia akých rolí sa stávajú mladí ľudia dospelými? Aké životné prechody musia realizovať, aby sa cítili dospelými a aké atribúty musia nadobudnúť, aby ich ako dospelých vnímalo okolie? Je to aktuálna téma, ktorej sa vzhľadom na posúvanie životných prechodov do vyššieho veku venujú sociológovia v post-

KONFERENCE „ŽIVOTNÍ DRÁHY Z KVANTITATIVNÍ A KVALITATIVNÍ PERSPEKTIVY“ /

Radka Dudová, Alena Křížková

Ve dnech 20. a 21. října se v Akademickém konferenčním centru Sociologického ústavu AV ČR konala konference s názvem „Životní dráhy z kvantitativní a kvalitativní perspektivy“. Konference byla pořádána oddělením Gender & sociologie SOÚ AV ČR a zúčastnilo se jí na padesát badatelů a badatelek z různých vědeckých institucí z celé České republiky. Cílem bylo komplexně představit metodologii přístupu zkoumání životních drah (life course approach) a přivést dohromady ty, kteří a které se této problematice věnují, případně se ve své práci nějakým způsobem dotýkají konceptu životních drah a životních přechodových událostí.

Koncept životní dráhy umožňuje zkoumání lidského života mezi narozením a úmrtím, v dlouhodobé perspektivě, z hlediska posloupnosti, časování a významů životních událostí v biografickém, sociálním a historickém čase. Při zkoumání životních drah se vychází z toho, že se jednotlivé události nedějí v životě jedince izolovaně a náhodně, ale mají určitou strukturu a návaznost. Životní dráhy lze zkoumat kvantitativně i kvalitativně. Ačkoliv přístup life course je založen převážně na použití mnohdy velice sofistikovaných kvantitativních metod výzkumu, kvalitativní přístup ke zkoumání životních příběhů a zejména různých významných životních přechodových událostí je v České republice také značně rozvinutý. Proto byl jeden den konference věnován kvalitativním metodám a druhý den kvantitativním metodám ve výzkumu životních drah.

První den byl zahájen přednáškou Radky Dudové a Aleny Křížkové, která měla za cíl představit možnosti a úskalí využití kvalitativní metodologie při zkoumání „životních příběhů“ a zároveň představit výzkumnou praxi příkladu výzkumu pracovných drah žen

-industriálních krajinách. Můžeme skutečně hovořit o vzniku nové životní etapy? Realizování kterých životních přechodů se stává klíčové a význam kterých naopak klesá? Oslabování výlučnosti manželstva jako aj rostoucí akceptace (dobrovolné) bezdetnosti logicky vedou k úvahám o redefinici dospelosti a otázce, kdy je jedinec „plně“ dospělý, a které životní přechody jsou skutečně nevyhnutelné pro nadobudnutí statusu dospělého. Mezinárodní porovnání přitom poukazuje na rozmanitost modelů vstupu do dospelosti jako aj na odlišnou důležitost připisovanou jednotlivým přechodům jako atributem dospelosti v různých krajinách (a pravděpodobně aj v odlišných subkulturách, sociálních vrstvách a podobně). Z genderového hlediska je přitom zajímavé odhalení pretrvávajících stereotypů, kterých výsledkem je, že v mnohých krajinách je pre přechod do dospelosti kladený u žen větší důraz na materstvo než na rezidenční či ekonomickou autonomii, které jsou naopak klíčové pro nadobudnutí statusu dospělého u mužů, pre kterých naopak rodičovstvo nie je nutnou podmínkou. Jedním z možných vysvětlení je fakt, že konstrukce maskulinity nie je spojená s rodičovstvom, kým materstvo je tradične klúčovou kategóriou dôležitou pre konstrukciu femininity (hoci aj konstrukcia ženskosti sa mení v dôsledku procesu individualizácie a oslabovania univerzálnosti sociálnych noriem).

Ďalej Jana Chaloupková analyzuje predstavy o ideálnom veku jednotlivých životných prechodov, najmä rodičovstva. Hoci predstavy o ideálnom časovaní dôležitých životných udalostí majú doista význam pre štúdiu sociálnych noriem, otázny je význam týchto ideálnych predstáv pre reálne správanie jedincov či pre úvahy o limitách posúvania životných prechodov. Už staršie zahraničné štúdie totiž poukazujú na fakt, že respondenti zvyknú v prieskumoch udávať hodnoty ideálneho veku zhodné s obvyklým časovaním skúmaného prechodu v dobe prieskumu. Zdá sa teda, že predstavy o ideálnom veku reflektujú nedávnú minulosť a zotrvačnosť predstáv a len veľmi málo vypovedajú o blízkej či

vzdialenejšej budúcnosti. Zaujímavejšia sa z tohto pohľadu javí téma vekových hraníc spojených so životnými prechodmi, ktorej sa autorka tiež dotýka, určite by si však zaslúžila aj hlbšiu štúdiu.

Za veľmi prínosnú časť publikácie pokladám analýzu variability rodinných dráh, prezentovanú vo štvrtej kapitole. Prístup zvolený autorkou umožňuje celostný pohľad na životné dráhy a nezameriava sa na jednotlivé prechody. Prínáša nielen množstvo nových poznatkov, kvalitnú diskusiu konceptov súvisiacich s rastúcou rozmanitosťou životných dráh (autorka rozlišuje medzi de-šstandardizáciou, de-inštitucionalizáciou, diferenciáciou a pluralizáciou), ale v kontexte českých štúdií životného cyklu je inovatívna aj z metodologického hľadiska (autorka meria variabilitu rodinných dráh indexom transverzálnej entropie). Závery potvrdzujú šandardizáciu (homogenizáciu) životných dráh počas štátného socializmu a ich rastúcu rozmanitosť u generácie žien narodených od začiatku 70. rokov, čím potvrdzujú zistenia už starších demografických či sociologických štúdií. Zároveň však prinášajú aj nové zistenia. V porovnaní so štúdiami založenými na demografických dátach je veľkým prínosom fakt, že analýza zahŕňa tak mužov, ako aj ženy. Hoci už predchádzajúce demografické štúdie naznačovali, že reakcia na zmenu kontextu reprodukcie bola takmer okamžitá a že aj reprodukčné správanie žien a mužov narodených približne od polovice 60. rokov bolo ovplyvnené týmito zmenami (napr. odkladanie rodičovstva u bezdetných žien a väčší príklon k jednodetnosti), analýza Chaloupkovej jednoznačne identifikuje rast rozmanitosti rodinných dráh u tých žien a mužů, ktorí boli v turbulentnom období prelomu 80. a 90. rokov bezdetní/é, hoci väčšina príslušníkov tejto kohorty ešte nasledovala predošlé vzorce správania a realizovala svoje životné prechody v mladom veku. Tieto zistenia len potvrdzujú rapidný charakter premeny reprodukčného správania v novom kontexte a význam fundamentálnej premeny socio-ekonomického a politického

v České republice. Stejnomená kniha autorek Aleny Křížkové, Hana Maříkové, Hana Hašková a Lenka Formánková právě vyšla v nakladatelství SLON. Přednášející poukázaly na to, že cílem užití kvalitativní metodologie ve výzkumu životních drah je přesun pozornosti od samotných událostí v lidském životě, které mohou být statisticky zpracovány, ke snaze pochopit, jak lidé sami tyto události vnímají, jaké významy jim přiřkládají a jak je zakoušejí – a tudíž se pokusit vysvětlit, proč (a proč právě v ten daný čas) k dané události (či přechodu z jedné životní fáze do druhé) dochází. Představily základní techniky sběru dat a metody analýzy v tomto typu výzkumu, přičemž upozornily na zasažení kvalitativních biografických metod do feministické epistemologie: využití této metodologie umožňuje dát hlas těm skupinám, které jsou obětí společenské marginalizace a znevýhodnění.

Po úvodní přednášce následovala řada prezentací, které ukazovaly výsledky výzkumů zaměřených na zkoumání životních drah, jednotlivých etap či vybraných přechodových životních událostí (Karolína Vránková například hovořila o spolubydlení jako nově se etablojící etapě života mladých dospělých; Pavla Skasková mluvila o rodičovství v adolescenci; Ema Hřešanová o porodu jako přechodové události v ženském životě, Jaroslava Hasmanová Marhánková o odchodu do důchodu). Další příspěvky byly věnovány vlivu vnějších socioekonomických kontextů a institucionálních nastavení na životní dráhy (příkladem je příspěvek Alice Červínkové a Marcelly Linkové o profesních drahách žen v biovědách nebo příspěvky Kamily Voštové či Aleny Pařízkové zaměřené na situaci migrace v kontextu globální ekonomiky). Společným tématem dne byla otázka pokračující deinstitucionalizace, destandardizace a individualizace životních drah v postmoderních kontextech. Předmětem diskuse se stal samotný koncept životní dráhy (či life course), chápáný jako vývoj odněkud někam, s předpokladem životních fází, které po sobě logicky a takřka povinně následují. Právě kvalitativní výzkum ukazuje, že životní dráhy v současnosti nemají lineární a „progresivní“ charakter; spíše než o drahách by bylo vhodné (v sou-

kontextu pre novú artikuláciu zaužívaných vzorcov reprodukčného správania. Potreba adaptácie na nové podmienky a rýchlosť zmien sa tak stali živnou pôdou pre oslabenie starých a vznik nových noriem. Preto nie je prekvapivé zistenie poklesu variability rodinných dráh u žien a mužov narodených v 80. rokoch – u nich už môžeme predpokladať internalizáciu vzorcov správania, ktoré boli v 90. rokoch inovatívne, ale postupne sa stali dominantnými.

Ďalšie dve kapitoly sú venované profesijným dráham. Dana Hamplová si kladie otázku, či sa stávajú pracovné dráhy mladých mužov nestabilné, a nadväzuje na debatu ohľadne globalizácie, reštrukturalizácie pracovného trhu po roku 1990 a rastúcich nárokov trhu práce na flexibilitu pracovníkov a ich dopadov na ne/stabilitu životných dráh. Zameriava sa pritom na odchod z prvého zamestnania a prichádza k záveru, že mobilita mladých mužov sa výrazne nezvýšila a navyše je často dobrovoľná. Na základe týchto zistení spochybňuje hypotézy o negatívnych dopadoch globalizácie a nestabilného trhu práce u mladých dospelých, ktoré sú mnohými demografmi a sociológmi pokladané za jednu z hlavných príčin odkladania rodinných štartov do vyššieho veku. Vyslovuje preto pochybnosti o relevantnosti populárneho vysvetľovania nestability rodinných dráh ako dôsledku neistôt pracovných dráh jedincov. Zároveň jej zistenia a ich interpretácia vyvolávajú ďalšie otázky. V prvom rade, odchod zo zamestnania je len jedným z možných indikátorov nestability pracovnej dráhy (inými merateľnými aspektmi môže byť reťazenie pracovných zmlúv na dobu určitú apod.). Nestabilita rodinných dráh a odkladanie životných prechodov, najmä tých, ktoré predpokladajú silný záväzok (napr. rodičovstvo alebo vstup do manželstva), je spojená s neochotou či ťažkosťami plánovať a predvídať svoju situáciu v blízkej budúcnosti. Viac než objektívne merateľné fakty, ako napr. odchod zo zamestnania, preto môže byť pre životné rozhodnutia kľúčový subjektívny pocit stability – vnímaná pozícia v zamestnaní, hrozba nezamestnanosti,

stabilného príjmu apod. Hrozba negatívnych zmien v profesijnej dráhe, ktoré nakoniec nemusia nastať, sa môže odraziť v iných oblastiach života a pretaviť sa do (ďalšieho) odloženia záväzku.

Ako český sociálny systém ovplyvňuje návrat matiek do zamestnania po rodičovskej dovolenke analyzuje Eva Mitchell a rozširuje tak bohaté množstvo štúdií venovaných tejto problematike v Českej republike. Pozerá sa pritom odlišne na rodiny s dieťaťom rôzneho veku. Podobne ako iné autorky poukazuje na problém návratu žien na pracovný trh a na fakt, že nastavenie systému dávok a daní ženy k skorému návratu nemotivuje a naopak podporuje tradičný model muža-živiteľa a ženy-opatrovateľky v období, kedy rodiny vychovávajú malé deti. Nastavenie systému dávok a malý dôraz na opatrenia umožňujúce zosúladienie rodičovstva a pracovného života tak vedie k posilneniu tradičného rozdelenia rolí. Autorka upozorňuje na skutočnosť, že Česká republika ako jediná zo skúmaných krajín finančne znevýhodňuje nástup matiek s 2ročným dieťaťom do zamestnania. Hoci situácia na Slovensku sa zdá byť podľa analýzy autorky o niečo lepšia, neustále zmeny podmienok poberania rodičovského príspevku a, podobne ako v Čechách, žalostne obmedzený počet zariadení starostlivosti o deti najmä do 3 rokov a ich (ne)dostupnosť rozhodne neprispievajú k zlepšovaniu podmienok návratu matiek do zamestnania.

Posledná kapitola je venovaná téme rodičovstva nezobášaných párov a venuje sa analýze dôvodov rodičovstva v kohabitácii a má nadväzovať na stať týkajúcu sa variability rodinných dráh. Podobne ako téma návratu matiek na pracovný trh, aj problematika kohabitácií je v českej sociologickej literatúre pomerne obľúbená a neustále pribúdajú kvalitatívne ako aj kvantitatívne štúdie. Miluše Vítečková kombinuje oba prístupy. Jej kvalitatívna štúdia založená na rozhovoroch s 15 kohabitujuúcimi párami vychovávajúcimi dieťa/deti si kladie za cieľ rozšíriť poznatky plynúce z výskumu Sociální a ekonomické podmínky mateřství (SEPM)

ladu se zahraniční literaturou) hovořit o životních cestách nebo cestičkách. Jednotlivé přechodové události, pokládané v kvantitativním výzkumu za jasné indikátory přechodu do „další“ fáze, mohou mít pro aktéry a aktérky velmi různé významy (příkladem je právě porod nezletilých matek či spolubydlení).

Hlavním přínosem pojmu „životní dráha“ je to, že evokuje temporalitu, zasazení lidského života v čase (který ale již nemusí být nutně lineární). Právě z tohoto hlediska je velmi přínosné využití kvantitativní metodologie, které byl věnován druhý den konference. Kvantitativní přístup v oblasti zkoumání životních drah umožňuje zkoumat časování a sekvencování životních událostí a fází; hledání podobností a odlišností životních drah u různých generací a skupin, vytváření „typických“ biografii a hledání faktorů a determinant určujících náležitosti k jednotlivým typům. Do této oblasti účastnice a účastníky konference uvedla přednáška Anny Šťastné, prezentující různé možnosti a omezení kvantitativních metod ve výzkumu životních drah. Autorka představila různé způsoby sběru dat umožňující zkoumání životní dráhy (retrospektivní, opakované či panelové výzkumy) a dva hlavní přístupy k analýze – sekvencí analýzu a analýzu historie událostí (event history analysis). Obě tyto metody se v současné době v České republice používají a poskytují velmi zajímavé výsledky. Po úvodní přednášce následovaly příspěvky zaměřené na prezentaci výsledků kvantitativních výzkumů zaměřených na zkoumání životních drah či důležitých přechodových událostí. Příspěvky v jednom z bloků byly zaměřeny na nesezdaná soužití, vstup do manželství a rozpady partnerských vztahů s použitím analýzy historie událostí. Klára Čapková a Martin Kreidl ukázali, že struktura rodiny původu nemá významný vliv na vstup do manželství, kohabitaci ani plození dětí. Anna Šťastná a Jana Poloncyová se zaměřily na nárůst nesezdaných soužití v české společnosti a pokles uzavíraných manželství s ohledem na nejvyšší dosažené vzdělání a v rámci jednotlivých věkových kohort. Hana Maříková a Marta Vohlídalová porovnávaly sta-

a podrobnejšie analyzovať dôvody vedúce k rozhodnutiu mať dieťa, ale nevstúpiť do manželstva. Výsledky kvalitatívnej štúdie v podstate potvrdzujú zistenia zo SEPM a do istej miery ich rozširujú a kontextualizujú. Podobne ako z dotazníkového zisťovania, aj z kvalitatívnej štúdie vyplýva, že väčšina kohabituujúcich párov pokladá manželstvo za formalitu a v prípade niektorých párov sa jedná o pragmatické rozhodnutie na základe určitých finančných výhod, ktoré materstvo mimo manželstva prináša (tzv. účelové kohabitácie). Autorka dôvody rozdeľuje na vonkajšie (okolnosti, vplyv sociálneho okolia) a vnútorné (týkajúce sa vzťahu a vyplývajúce z typu osobnosti). Pritom sa často ako pomyselná červená niť vinie jednotlivými kategóriami vplyv (osobnej) skúsenosti s rozvodom, vnímanie vratkosti manželstva a postoj, že manželstvo je formalita. Analýza je značne deskriptívna a prináša množstvo nezodpovedaných otázok. Líšia sa dôvody k voľbe rodičovstva v nezosobášenom zväzku u tých, ktorí už v manželstve žili, a v prípade osôb, pre ktoré je kohabitácia ich prvým/jediným vzťahom? Je možné, že u mladých kohabituujúcich, ktorí boli medzi respondentmi málo zastúpení, by boli dôvody odlišné? Keďže sa jedná do veľkej miery o racionalizáciu existujúceho stavu, čo sama autorka berie do úvahy, je otázne, ktoré faktory boli dodatočne marginalizované ako nedôležité zo súčasnej perspektívy, hoci

v dobe rozhodovania mohli mať inú váhu. Nakoľko odlišné by boli poznatky o dôvodoch vedúcich k rodičovstvu mimo manželstva, keby boli rozhovory realizované najmä s pármami, ktoré priamo sú v situácii, kedy je téma rozhodnutia o vstupe do manželstva či zotrvania v kohabitácii aktuálna? Zároveň som si pri čítaní tejto kapitoly kladla otázku, nakoľko sú prezentované poznatky ukotvené, keďže sa v texte často opakujú citáty niekoľkých rovnakých respondentov. Hoci sa jedná o zaujímavú stať, z môjho pohľadu najmenej zapadá do konceptu publikácie, najmä z tohto dôvodu, že prepojenie na životné, resp. rodinné štarty nie je jednoznačné. Táto pochybnosť vzniká aj v dôsledku faktu, že autorka nerozlišuje medzi kohabitantmi žijúcimi v pomanželskej kohabitácii a tými, u ktorých sa jedná o prvý stabilný a dlhodobý partnerský vzťah.

Celkovo hodnotím publikáciu kladne a prečítala som ju so záujmom. Je hodnotným príspevkom k štúdiu rodinných dráh, a to nielen z hľadiska výsledkov prezentovaných empirických štúdií, ale aj vzhľadom na zasadenie do kontextu zahraničných štúdií, na ktoré odkazuje a poznatky ktorých testuje v českom kontexte. Na Slovensku, bohužiaľ, podobne zameraná tematická publikácia mapujúca zmeny životných dráh stále absentuje – ako aj prieskumy zamerané špeciálne na problematiku, z ktorých čerpá nielen recenzovaná publikácia.

ŽENY U PÁSU – FEMINISTICKÁ KRITIKA PRODUKCE A REPRODUKCE GENDEROVÝCH NEROVNOSTI V PÁSOVÉ VÝROBĚ / LENKA FORMÁNKOVÁ¹ **GLUCKSMANN, M. AKA CAVENDISH, R. 2009 (1982). WOMEN ON THE LINE.** 2. VYD. LONDON & NEW YORK: ROUTLEDGE.

Pracovní podmínky v dělnických profesích a jejich genderové souvislosti byly zpracovány v mnoha publikacích, málokteré jsou ale postaveny na každodenní zkušenosti práce

v průmyslové výrobě, jako je tomu v případě knihy profesorky sociologie Miriam Glucksmann. Svoje zážitky a zkušenosti z londýnské továrny na automobilové motory barvi-

bilitu nesezdaných soužití a manželství v situaci téměř 50 % rozvodovosti v České republice. Poslední panel byl zaměřen na témata související s participací na trhu práce. Hana Hašková analyzovala, jak se v historické perspektivě mění faktory ovlivňující návraty matek po mateřské nebo rodičovské na trh práce. Alena Křížková a Lenka Formánková sledovaly změny v pracovních drahách žen a mužů v době ekonomické krize. Marcela Petrová Kafková zkoumala proměny mezigenerační solidarity v závislosti na stárnutí jedince v kontextu politiky aktivního stárnutí.

Závěrem je možné říci, že konference splnila očekávání: představila možné přístupy ke zkoumání životních drah a zároveň ukázala, jak jsou v současné české sociologii, demografii a antropologii životní dráhy a jednotlivé přechodové události zkoumány, a to jak z kvalitativní, tak z kvantitativní perspektivy. Toto rozdělení se ale ve světle závěrů výzkumů může jevit jako umělé – za ideální lze pokládat propojení obou přístupů a následnou interpretaci výsledků z obou hledisek. To zůstává výzvou pro budoucí výzkum.

ZPRÁVA Z 10. KONFERENCE EVROPSKÉ SOCIOLOGICKÉ ASOCIACE „SOCIAL RELATIONS IN TURBULENT TIMES“¹ / Marta Vohlídalová

10. konference Evropské sociologické asociace (ESA), která se uskutečnila ve dnech 7.–10. září 2011, přivedla (nejen) evropské sociology a socioložky do nádherného města poblíž švýcarsko-francouzských hranic – do Ženevy. Města, které bylo v minulosti domovem mnoha myslitelů, včetně Ferdinanda de Saussura, Jeana Rousseau nebo náboženského reformátora Jana Kalvína. Dnes je Ženeva sídlem mnoha mezinárodních organizací, jako je Červený kříž, OSN nebo ILO, a z města dýchá nezaměnitelná francouzská kultura